

Ο "Hellados"

Στους πρόποδες του Καυκάσου, στο παραθαλάσσιο Σουχούμι της Γεωργίας, το 1939 ο δεκατετράχρονος Γιαγγούλης Αλεξανδρίδης ήταν περήφανος που ήταν «Έλλαδος». Όταν όμως ήρθε το πλοίο από την Ελλάδα για να παραλάβει ομάδες παλιννοστούντων, ο Γιαγγούλης κατάλαβε ότι για πατρίδα του λογάριαζε τη γειτονιά και το περιβολάκι του, τους φίλους του, Έλληνες και Γεωργιανούς. Ο Τζέμαλ, ο παιδικός του φίλος, περιγράφει τις στιγμές του αποχαιρέτισμού...

[...]

ια μέρα ο Γιαγγούλης μας έφερε γάλα. Τον συνάντησα στην αυλή μας. Δυσκολεύτηκα να τον γνωρίσω. Το πρόσωπό του ήταν φουσκωμένο και τα μάτια του ολόμαυρα:

— Τι έπαθες; τον ρώτησα παραξενεμένος.

Ήταν αδιανόητο να δείρει τον Γιαγγούλη κανείς στη συνοικία μας. Ήταν φανερό ότι κάποιος μεγαλύτερος τον χτύπησε.

— Τίποτα! μου απάντησε και κοίταξε αλλού.

— Μα σ' έδειρε δυνατά κάποιος!

— Δεν πειράζει! είπε και χαμογέλασε.

— Πες ποιος είναι, αν δεν μπορείς μόνος σου, να πάμε να τον δείρουμε μαζί! επέμενα εγώ.

Ο Γιαγγούλης κούνησε αρνητικά το κεφάλι του.

— Δέσε εδώ το γαϊδούρι σου και άντε να πάμε αμέσως, πείσμων εγώ.

— Όχι, δεν μπορούμε να παλέψουμε μ' αυτόν, είπε και χαμογέλασε με πίκρα.

— Ποιος, εσύ κι εγώ δεν μπορούμε να τον δείρουμε!

— Ούτε εγώ και εσύ, και ούτε όλη η λεωφόρος της Βενετίας...

— Ποιος είναι, βρε;

— Ο πατέρας μου!

— Ο πατέρας σου;
— Ναι, ο πατέρας μου.
— Πως; Γιατί; Μα, πώς έτσι δυνατά; Ρώτησα από περιέργεια και του χάδεψα το φουσκωμένο μάγουλο.

— Εγώ φταίω!

— Τι έκανες;

— Σε τρεις μέρες έρχεται στο Σουχούμι ένα βαπόρι από την Ελλάδα. Όλοι οι Έλληνες της συνοικίας μας φεύγουν για την Ελλάδα... Και ο πατέρας μου... Ο Γιαγγούλης σώπασε.

— Και λοιπόν;

— Εγώ δε θέλω να πάω μαζί του... Ο πατέρας μου λέει, ότι εκεί είναι η πατρίδα μας, η πατρική μας γη, η ένδοξη Ελλάδα... Μας φωνάζει το αίμα των προγόνων μας και χρέος μας είναι να πάμε εκεί...

— Και γιατί δε θέλεις να φύγεις; Παραξενεύτηκα εγώ ειλικρινά.

Ο Γιαγγούλης δεν έλεγε τίποτα. Στεκόταν με κατεβασμένο κεφάλι και χαίδευε τα όρθια αυτιά του γαϊδάρου, που σε κάθε χάδι έπεφταν ήρεμα και μετά πάλι πετιόντουσαν πάνω, σαν να παρακολουθούσαν την κουβέντα μας και φοβόντουσαν να μη του ξεφύγει καμιά λέξη.

— Πώς να σου εξηγήσω... είπε τελικά ο Γιαγγούλης. Εγώ δε θυμάμαι τη μάνα μου. Ο πατέρας μου όλη τη μέρα είναι στον κήπο ή στο παζάρι. Εγώ μεγάλωσα στη λεωφόρο Βενετίας, στο δρόμο... Η δική μου Ελλάδα, η πατρίδα μου είναι το Σουχούμι, η λεωφόρος Βενετίας, ο ποταμός Τσαλαμπάση, ο Κώκα, ο Πέτια, ο Κούρλικ, ο Φέμα... η Μαύρη Θάλασσα, το γαϊδουράκι μου, η γέφυρα πάνω από το σιδηρόδρομο... Ο Γιαγγούλης σταμάτησε λιγάκι και μετά ξανασυνέχισε... η Μήδα, η Μήδα και εσύ...

Το όνομα Μήδα για πρώτη φορά το άκουγα από τον Γιαγγούλη, αλλά δεν τον ρώτησα – ποιος είναι η Μήδα; Γιατί από τον Κώκα το ήξερα: Η Μήδα ήταν κόρη μιας Ελληνίδας και ενός Αμπαχάζου. Πιο όμορφη κόρη από τη Μήδα δεν υπήρχε σ' όλο το Σουχούμι, και αυτή την κόρη αγαπούσε ο Γιαγγούλης.

— Κατάλαβες; Ρώτησε ο Γιαγγούλης και με κοίταξε στα μάτια. Ανατρίχιασα. Για πρώτη φορά άκουγα στη ζωή μου τέτοιες λέξεις.

— Μάλιστα. Τότε να μου εξηγήσεις τι είναι αυτό; Άνοιξα το ποκάμισό του και διάβασα δυνατά: HELLADOS.

— Αυτή είναι λέξη, είναι τατουάζ, Τζέμαλ. Η πατρίδα είναι πιο βαθιά, πιο μέσα... είπε ο Γιαγγούλης και έβαλε το χέρι του στο στήθος.

Με δυσκολία κατάπια τον κόμπο που είχε σταματήσει στον λαιμό

μου και πριν να του απαντήσω, ο Γιαγγούλης τράβηξε το χαλινάρι του γαϊδουριού του κι έφυγε από την αυλή μας.

Την τρίτη μέρα, τα χαράματα, ο Γιαγγούλης στεκόταν στην αυλή μας μαζί με το ασέλωτο γαϊδουράκι του.

— Ο πατέρας πούλησε τα πάντα: την αγελάδα, το σπίτι... Το γαϊδούρι, όμως, κανένας δεν το αγοράζει. Ο λαός σας το θεωρεί ντροπή να έχεις γαϊδούρι. Το γαϊδούρι όμως είναι πολύ καλό ζώο... δουλεutάρικο, ήρεμο... Μπορώ να το αφήσω στο δρόμο; Σε ποιόν να το αφήσω; Οι Έλληνες όλοι φεύγουμε... Είναι εύκολο εσύ να το φυλάξεις, μια φούχτα χόρτα του φτάνει... Μιλούσε κοφτά-κοφτά, χάιδευε το γαϊδουράκι του και ταυτόχρονα κατάπινε τα δάκρυά του.

— Φεύγεις;

— Φεύγω. Θα το κρατήσεις;

— Ναι.

— Μην το διώξεις! Σε παρακαλώ, πες στη Νίνα Ιβάνοβνα να μην το διώξει.

— Θα την παρακαλέσω, Γιαγγούλη!

— Ο Κώκα θα σε βοηθήσει, δεν είναι δύσκολο να το κρατήσετε.

Μια φούχτα χόρτα του φτάνει!

— Ναι, Γιαγγούλη!

— Το λένε, Απόλλων!

— Το ξέρω, Γιαγγούλη!

— Χάϊδευέ το!

— Ναι, ναι!

— Πρέπει να πάω τώρα. Το βαπόρι φεύγει το βράδυ!

— Φύγε, Γιαγγούλη.

— Έχε γεια, Τζέμαλ!

— Θα έρθω στο λιμάνι, Γιαγγούλη!

Αγκαλιαστήκαμε. Πολλή ώρα με κρατούσε στην αγκαλιά του ο Γιαγγούλης. Μετά μ' άφησε ξαφνικά κι έφυγε. Έτρεχε με όλη του τη δύναμη. Έφυγε και δεν κοίταξε πίσω, σαν να έφευγε από κάτι πολύ σοβαρό και επικίνδυνο.

Το βράδυ όλο το Σουχούμι είχε μαζευτεί στο λιμάνι.

Ήταν γεμάτο λουλούδια. Πολλά λουλούδια. Η ορχήστρα έπαιζε, τραγουδούσαν, χόρευαν. Γύρω ακούγονταν πολλά «ευχαριστώ», «αντίο» και «έχε γειά»... αλλά περισσότερο απ' όλα υπήρχαν δάκρυα.

Οι κάτοικοι του Σουχούμι αποχαιρετούσαν το μέλος του κορμιού τους, τη σάρκα τους και το αίμα τους: τους Έλληνες.

Οι Έλληνες είχαν ήδη ανέβει στο βαπόρι, στον λευκότατο σαν σύννεφο «Ποσειδώνα» και από κει μας μιλούσαν Ελληνικά, Αρμένικα, Ρώσικα, Αμπχάζικα, Γεωργιανά... Ο τεράστιος λευκός «Ποσειδώνας» στεκόταν με την πλώρη του προς το λιμάνι. Η θάλασσα ήταν λίγο ταραγμένη, κουνούσε το βαπόρι, και αυτό ανεβοκατέβαζε το κεφάλι του, λες και συμμετείχε στον αποχαιρετισμό.

Εγώ μαζί με τα άλλα παιδιά είχα κολλήσει στο φράχτη της προκουμαίας και έψαχνα τον Γιαγγούλη. Ξαφνικά τον είδα με το μαύρο του πουκάμισο από σατέν, ξεκούμπωτο στο στήθος. Στεκόταν μπροστά στον πατέρα του και μου φάνηκε ότι ο πατέρας του τον κρατούσε από το χέρι.

— Γιαγγούλη!... Γιαγγούλη! φώναξα και άρχισα να κουνώ τα χέρια μου. Εκείνος πολλή ώρα μ' έψαχνε μέσα στο πλήθος και τελικά με βρήκε από τη φωνή μου. Όταν με είδε σήκωσε ψηλά τα δύο του χέρια.

— Γιαγγούλη, Γιαγγούλη, έχε γεια!

— Τζέμαλ, εγώ αγαπώ τη μάνα σου!

— Τζέμαλ, εγώ αγαπώ τη μάνα σου! μου φώναζε Ελληνικά κι εμένα πάλι μου φάνηκε ότι τραγουδούσε. Δεν μπόρεσα να αντέξω άλλο ούτε τη φωνή του ούτε το βλέμμα του και κλαίγοντας τράβηξα προς το σπίτι μου.

Τρεις ημέρες αργότερα, η θάλασσα έριξε στην εκβολή του ποταμού Κελασούρη το πτώμα ενός νεαρού. Οι ψαράδες το τράβηξαν έξω, το ξάπλωσαν στην αμμουδιά και φώναξαν τα παιδιά που κολυμπούσαμε εκεί κοντά για να το αναγνωρίσουμε. Το πρόσωπο του νεαρού το είχε σβήσει το νερό. Κανένας δεν μπόρεσε να το αναγνωρίσει. Μόνον εγώ, εγώ τον αναγνώρισα, όταν πάνω στο φαρδύ του στήθος διάβασα τη μαγική λέξη: HELLADOS.

Κυριευμένος από τη φρίκη το 'βαλα στα πόδια. Χωρίς να πάρω ανάσα, πέρασα την παραλία, το σιδηρόδρομο, τη λεωφόρο Βενετίας και σαν τρελλός μπήκα απότομα στο σπίτι μου.

— Τι έπαθες; Με ρώτησε τρομαγμένη η θεία μου.

— Θεία Νίνα... Ο Γιαγγούλης επέστρεψε...

Μετά γονάτισα μπροστά της, την αγκάλιασα και έκλαψα με πολλή πίκρα.

Nodar Dumbadze
(Γεωργία)

